

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg
2010. aasta I poolaastal

Tallinn
Oktoober 2010

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	12
3. Õlu	24
4. Lahjad alkohoolsed joogid	30
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus)	38
6. Viinamarjavein ja vermut	40
Kokkuvõte	43

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2010. aasta I poolaastal.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 43 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG 2010. AASTA I POOLAASTAL

1. ÜLDOSA

Tootmine

EKI-le edastatud tootjate andmetel oli 2010. aasta kuuel kuul enamuse alkoholsete jookide toodangu maht väiksem 2009. aasta kuue kuuga võrreldes. Tugeval tõusutrendil liikus vaid puuvilja- ja marjaveinide tootmine. Kangeid alkohoolseid jooke toodeti 18% vähem eelmise aasta I poolaastaga võrreldes. Nende jookide tootmise languse põhjuseks oli väiksem viinatoodang, teiste kangete alkohoolsete jookide tootmismahud olid suuremad kui aasta tagasi. Analüüsitaval perioodil vähenes ka lahjade alkohoolsete jookide tootmine (-15%), mida põhjustas lahjade segatud piiritusjookide oluliselt väiksem tootmismahud. Õlletoodang ulatus jooksva aasta kuuel kuul ligi 65 mln liitrit, seda oli 2,2% vähem kui 2009. aasta kuuel kuul. Nagu eespool märgitud on aastaga suurenenud kiires tempos puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht (2,3 korda), kuna neid kasutatakse uute lahjade alkohoolsete jookide toorainena. Rektifitseeritud etanooli (piiritust) Eestis ei toodetud.

Tabel 1

Alkoholsete jookide tootmine Eestis 2008-2010 (mln liitrites)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus +/-	
				'10 I pa/ '09 I pa, mln l	'10 I pa/ '09 I pa %
Kanged alkohoolsed joogid	10,55	8,01
EKI hinnangul	10,52	7,60	6,24	-1,36	-17,9
Õlu	69,97	66,73	65,26	-1,47	-2,2
Lahjad alkohoolsed joogid*	13,64	8,68	7,38	-1,3	-15,0
Rektifitseeritud etanool	1,55	-	-	-	-
Puuvilja- ja marjaveinid	2,55	1,40	3,27	1,87	2,3 korda

* EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab segatud piiritusjooke, siidrit ja muid kääritatud jooke)

Allikad: SA, EKI

Väliskaubandus

Alkoholsete jookide müügikäive välisurule oli 2010. aasta I poolaastal 685 mln krooni, millest märkimisväärse osa moodustas kangete alkoholsete jookide, viinamarjaveini ja segatud piiritusjookide **reeksporti** käive. Täpselt ei ole võimalik välja tuua millise osa käibest kattis Eesti põhieksport ja millise reeksport. Järgnevates peatükkides on tootegrupiti välja toodud Eesti ettevõtete poolt eksporditud alkoholi kogused, kuid Eesti kaubandusfirmade ekspordi-

mahtude kohta andmed puuduvad. Sarnaselt varasemate perioodidega, moodustas alkoholsete jookide kogueksporti rahalisest väärtusest suurema osa kangete alkoholsete jookide ekspordikäive, mis ulatus 2010. aasta I poolaastal 363 mln kroonini. Õlle, viinamarjaveinide ja lahjade alkoholsete jookide rahaline eksport oli oluliselt väiksem, vastavalt 157 mln krooni, 94 mln krooni ja 70 mln krooni. Lisaks eelnimetatud jookidele müüdi välisurule 0,9 mln krooni eest vermutit ning 0,1 mln krooni eest etüülalkoholi (piiritust).

Tabel 2

Alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 Ipa/'09 Ipa, +/- %
EKSPORT							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	274.18	197.18	225.21	777,3	313,6	363,3	15,8
Õlu	7.38	7.99	7.01	92,9	103,6	157,4	52,0
Lahjad alkoh. joogid	9.77	12.11	10.92	72,2	62,5	69,6	11,3
Etüülalkohol kangusega >80%	13.75	...	25.22	11,4	...	0,1	...
Viinamarjavein	50.46	59.33	47.61	80,4	103,1	93,7	-9,1
Vermut	25.05	24.50	24.31	0,5	1,2	0,9	-22,6
EKSPORT KOKKU	x	x	x	1 034,6	584,0	685,0	17,3
IMPORT							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	173.13	102.91	148.61	993,4	360,3	495,4	37,5
Õlu	10.28	10.51	6.11	91,1	84,7	116,8	37,9
Lahjad alkoh. joogid	11.72	10.54	11.00	157,3	146,1	141,4	-3,2
Etüülalkohol kangusega >80%	13.81	12.71	10.88	26,6	20,2	14,5	-28,1
Viinamarjavein	37.92	38.33	35.30	314,0	318,5	340,1	6,8
Vermut	39.90	31.98	34.73	11,6	7,1	10,0	42,1
IMPORT KOKKU	x	x	x	1 594,0	937,0	1 118,2	19,3

* 100%-lises alkoholis

Allikas: SA

Tabel 3

Alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import I poolaastal 2008-2010 (tuh liitrit)

	2008 I pa	2009** I pa	2010 I pa	Muutus '10 Ipa/'09 Ipa, +/- %
EKSPORT				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	2 835	1 590	1 613	1,4
sh Eesti tootjate kanged alkoh. joogid	935	703	547	-22,2
Õlu	12 582	12 959	22 443	73,2
Lahjad alkohoolsed joogid	7 391	5 160	6 376	23,6
Etüülalkohol kangusega üle 80%	829	...	5,8	...
Viinamarjavein	1 592	1 738	1 969	13,3
Vermut	20	50	39	-22,1
IMPORT				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	5 738	3 501	3 334	-4,8
Õlu	8 865	8 069	19 121	2,4 korda
Lahjad alkohoolsed joogid	13 422	13 859	12 856	-7,2
Etüülalkohol kangusega üle 80%	1 924	1 589	1 335	-16,0
Viinamarjavein	8 281	8 309	9 633	15,9
Vermut	291	221	289	30,8

* 100%-lises alkoholis

** andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport ulatus käesoleva aasta kuuel kuul 1 613 tuh liitrini (100%-lise alkoholina), sealjuures viski ja viina kogused olid ligilähedased ning hõlmasid, vastavalt 39% ja 34% välisturumüügist. Teiste jookide kogused olid märgatavalt väiksemad, nii liköör moodustas 15%, konjak-brändi 5%, džinn 4% ning rumm 3% kangete alkoholsete jookide mahulisest ekspordist.

Eesti ettevõtetes toodetud kangetest alkoholsetest jookidest (tabel 10) müüdi vaadeldaval perioodil välisturule kõige rohkem viina ja likööri ning need kogused moodustasid vastavalt 46% ja 43% Eesti tootjate ekspordist, sealjuures viina müük vähenes ja likööride müük suurenes. Aastaga kasvasid ka teiste jookide väljaveetud kogused, kuid tervikuna väiksema viina väljamüügi tõttu oli Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide eksport 22% väiksem kui 2009. aasta kuuel kuul.

Vaadeldaval perioodil toimus kõikide kangete alkoholsete jookide transiitvedu läbi Eesti, mis suurenes aastaga 20%. Lisaks kangetele jookidele reeksportiti Eestist ka viinamarjaveine, mille kogueksporti maht oli 2 mln liitrit. Õlle müük välisturule ulatus I poolaastal 22,4 mln liitrini ja lahjasid alkoholseid jooke veeti välja 6,4 mln liitrit, millest ligi neljandik oli reeksport. Nagu varemgi, kasvas kõige kiiremini aastaga õlle eksport.

Põhilisteks Eestis toodetud alkoholsete jookide eksporditurgudeks olid lähiriigid, teistesse Balti riikidesse müüdi peaaegu pool välisturule müüdüd õllekogusest ja kääritatud lahjadest alkoholsetest jookidest ning rohkem kui kolmandik segatud piiritusjookidest. Läti ja Leedu on Eesti jaoks tähtsamateks sihtriikideks ka kangete alkoholsete jookide osas. Olulisteks välisturgudeks Eesti jaoks on ka Soome ja Venemaa. 2010. aasta I poolaastal saadeti Soome 45% õllekogusest, 32% segatud piiritusjookidest ja 21% kääritatud jookidest. Venemaale oli jätkuvalt suunatud märkimisväärne osa transiitvedudest, kuhu müüdi 84% eksporditud viskist ja 33% konjakist.

SA andmetel ulatus alkoholsete jookide **impordikäive** 2010. aasta esimese kuue kuuga 1,1 mld kroonini, millest 44% kulutati kangete alkoholsete jookide ja 30% viinamarjaveinide sisseostule. Suurel määral on seda põhjustanud nende jookide Eestit läbiv transiitvedu. Teiste jookide impordikäibed olid oluliselt väiksemad.

Kangete alkoholsete jookide **koguseline import** vähenes aastaga 4,8% ning ulatus 3,3 mln liitrini (100%-lises alkoholis). Õlle impordikogused olid analüüsitaval perioodil 2,4 korda suuremad kui eelmise aasta I poolaastal. Lahjade alkoholsete jookide sissevedu vähenes aastaga 7,2%, neid toodi Eestisse 12,9 mln liitrit (tootel märgitud kangusega). Kahanesid ka piirituse sisseveokogused (-16%). Seevastu viinamarjaveini ja vermuti import suurenes, vastavalt 16% ja 31%.

Tarbijahinnaindeks ja alkoholiaktsiis

Alkoholsete jookide **tarbijahinnaindeks** 2010. aasta II kvartalis tõusis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 4%, kuid võrreldes käesoleva aasta I kvartaliga oli kasv aeglasem - 1,2%. Üldine tarbijahinnaindeks oli II kvartalis 3% kõrgem aastatagusega võrreldes ning toidu ja mittealkohoolsete jookide indeks tõusis sel perioodil 1,6%.

Rahandusministeeriumi andmetel laekus **alkoholiaktsiisi** Eestis 2010. aasta kuue kuuga 1,2 mld krooni, mis moodustab 51,6% eelarves planeeritust ning seda oli 5,1% rohkem kui aasta tagasi. Käesoleva aasta kaheksa kuuga kokku on alkoholiaktsiisi laekunud 1,7 mld krooni, mida on 65 mln krooni ehk 3,9% võrra rohkem kui eelmisel aasta samal perioodil.

Tabel 4

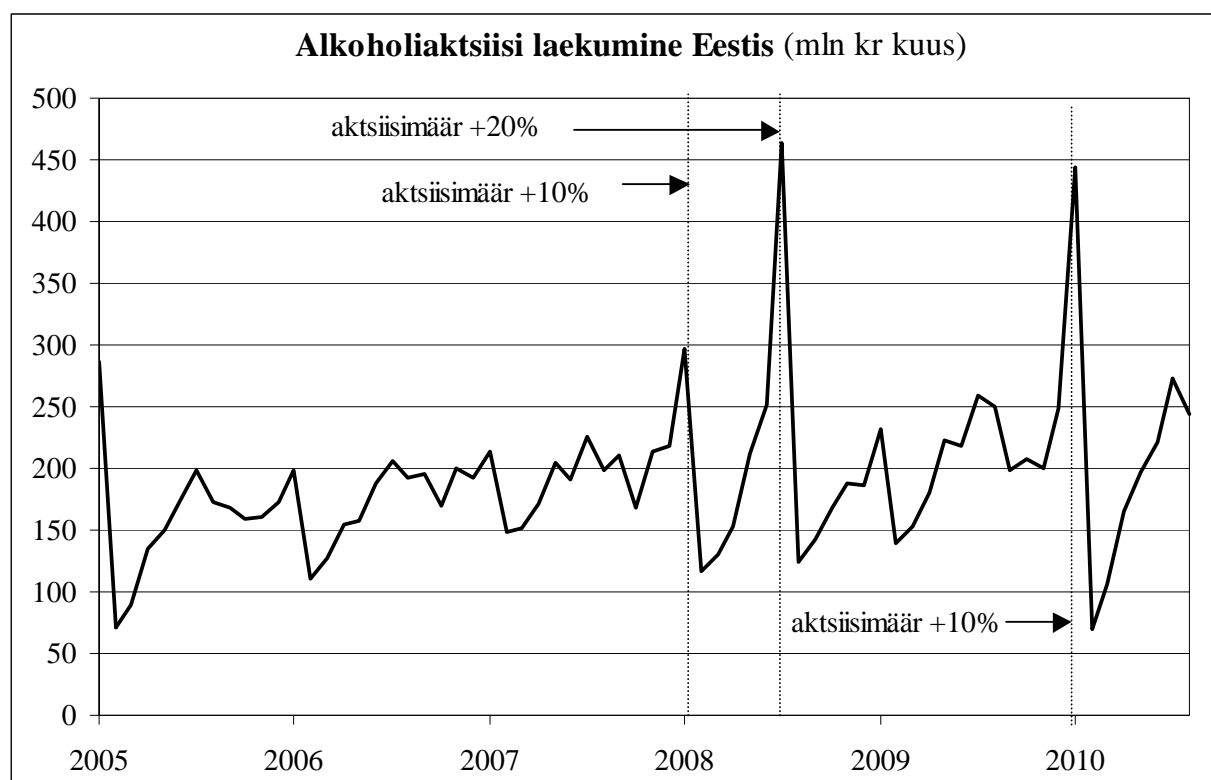
Alkoholi aktsiisimäärad Eestis (kroonides)

Alkohol	Ühik	EL min aktsiis	1.07.2008	1.01.2010
Õlu	etanoolisisalduse 1% vol kohta hektoliitris	29.30 krooni 1.87 eurot	77.00*	85.00*
Vein (kuni 6 %)	hektoliiter	0	451.00	496.00
Vein (üle 6 %)	hektoliiter	0	1040.00	1144.00
Kääritatud jook (kuni 6%)	hektoliiter	0	451.00	496.00
Kääritatud jook (üle 6 %)	hektoliiter	0	1040.00	1144.00
Vahetoode	hektoliiter	704.10 krooni 45 eurot	2222.00	2444.00
Muu alkohol	absoluutalkoholi hektoliiter	8606 krooni 550 eurot	20200.00	22200.00

* Aktsiisimäär on 50% tavamäärast, kui aastane tootmiskaht on kuni 300 000 liitrit

Allikas: Rahandusministeerium

Joonis 1

Allikas: Rahandusministeerium

2. KANGED ALKOHOOLSED JOOGID

Tootmine

EKI-le esitatud **tootjate andmetel** ulatus 2010. aasta I poolaastal kangete alkoholsete jookide toodangu maht 6,24 mln liitrini, mida oli 18% vähem kui aasta tagasi. Selle põhjuseks on 2009. aasta lõpus ette toodetud peamiselt viina kogused (umbes 0,9 mln liitrit). Nagu varemgi, müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkoholsetest jookidest siseturul (2010. a I pa 77% ja 2009. a I pa 76%), kuid tootjate andmetel olid analüüsitaval perioodil müüginahud 16,5% mullusest väiksemad. Langus toimus peaaegu kõikide kangete alkoholsete jookide osas, erandiks olid viski ja rumm, sest nende jookide müük suurenes, vastavalt 21% ja 65%, kusjuures tervikuna olid need kogused marginaalsed.

Tabel 5

Kangete alkoholsete jookide toodang Eestis I poolaastal 2008-2010 (mln liitrites)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus +,-	
				'10 I pa/ '09 I pa, mln l	'10 I pa/ '09 I pa %
Kanged alkoholised joogid					
SA	10,55	8,01
EKI	10,52	7,60	6,24	-1,36	-17,9
sh EKI hinnangul viin	8,82	6,23	4,68	-1,55	-24,9
liköör	1,41	1,07	1,12	0,05	5,3
muud	0,29	0,30	0,44	0,14	46,7

Allikad: SA, EK1

Vaatamata toodangu mahu langusele, oli AS Liviko endiselt Eestis kangete alkoholsete jookide tootmise esinumbriks ning hõlmas üle poole nende jookide kogutoodangust kui ka siseturu müügist. Teisel positsioonil püsis AS Altia Eesti ning kolmandal AS Liiwi Heliis. Analüüsitaval perioodil suurendasid kangete alkoholsete jookide tootmismahutu AS Altia Eesti, AS Liiwi Heliis ning kõige kiiremini kasvas AS Valtu Vein tootmine. Lisaks AS-le Liviko vähendas käesoleva aasta kuue kuuga kangete alkoholsete jookide tootmist ka AS Remedia.

Traditsiooniliselt oli kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris esikohal **viin**, mis hõlmas 75% nende jookide tootmismahust (2009. a I pa 82%). EK1 hinnangul toodeti analüüsitaval perioodil Eestis 4,7 mln liitrit viina (eelmise aasta samal perioodil 6,2 mln liitrit). Kusjuures maitsestatamata viina tootmine vähenes 27% aastatagusega võrreldes ning maitsestatud viina tootmine suurenes märgatavalt (+41%), mis tõi kaasa ka viinade tootmise proportsioonide muutuse - maitsestatamata viinad moodustasid 95% (2009. a I pa 97%) ja maitsestatud viinad 5% (2009. a I pa 3%) kogu Eesti viinatoodangust. Suurem osa Eestis toodetud viinast (86%) müüdi jätkuvalt siseturule (2009. a I pa 79%).

Viinatoojate pingerida oli sama, mis kangete alkoholsete jookide tootmises – jätkuvalt oli suurimaks viinatootmise ettevõtteks Eestis AS Liviko, liidrile järgnes AS Altia Eesti ning kahe suurema ettevõtte toodang moodustas summaarselt rohkem kui $\frac{3}{4}$ kogu viinatootmisest. Viina tootsid ka AS Liiwi Heliis ja AS Remedia, kuid nende osatähtsus oli väiksem. Viina tootmist suurendasid aastatagusega võrreldes ka AS Altia Eesti, AS Liiwi Heliis ja AS Valtu Vein, kusjuures viimase tootmine kasvas teistest oluliselt kiiremini, kuid osakaal oli peaaegu märkamatu.

Liköörid, mis on Eesti jaoks teiseks tähtsaks kangeks alkoholseteks jookideks, hõlmasid analüüsitaval perioodil 18% nende tootmisest (2009. a I pa 14%). Ettevõtete poolt esitatud andmetel suurenes likööride tootmine 2010. aasta kuue kuuga 5%. Kasvu põhjuseks oli välisturu suurem nõudlus ning Eesti tootjate liköörieksport kasvas 19% mullusega võrreldes (tabel 10). Samal perioodil vähenesid siseturule müüdud kogused 8%.

Üle 80% Eesti likööritoodangust valmistas 2010. aasta I poolaastal AS Liviko, sealjuures oli toodetud maht mullusest suurem. AS Liiwi Heliis, mis suurendas likööri tootmist oluliselt (2009. aasta I poolaastaga võrreldes), oli likööritootjate seas teisel positsioonil. Likööride tootmist vähendasid AS Remedia ja AS Altia Eesti ning nende ettevõtete osakaalud tootmises olid teistest väiksemad ja peaaegu võrdsed.

Brändi tootmine kasvas aastaga 56%, hõlmates 3% kangete alkoholsete jookide kogutoodangust. Teistest jookidest suurenes kõige kiiremini **rummi** tootmine (+78%), samal ajal oli selle osakaal väike, vaid 2% kogu tootegrupi tootmisest. **Viski** ja **džinni** toodangu mahud suurenesid vastavalt 22% ja 12% eelmise aasta I poolaastaga võrreldes ning kumbki moodustas 1% vaadeldava tootegrupi toodangust. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmiskaht kahanes 122,6 tuh liitrit 2009. aasta I poolaastal kuni 87,8 tuh liitriks käesoleva aasta I poolaastal.

Suurem osa eelnimetatud Eestis toodetud jookidest müüdi jätkuvalt kohalikule turule. Eestis valmistatud viskist müüdi koduturule 68%, brändi kogusest peaaegu pool (49%). Kohalikust likööritoodangust müüdi Eestis 45%, rummist 74% ja džinnist 71%.

2010. aasta I poolaastal valmistas Eestis **viskit** kaks ettevõtet. Suurimaks oli AS Liviko, kellele järgnes AS Altia Eesti. Sama olukord oli ka **rummi** tootmises. AS Liviko oli esikohal **džinnitootmises** (hõlmas rohkem kui $\frac{2}{3}$ toodangust) ning liidrile järgnes AS Remedia. AS Liviko tootis rohkem kui pool Eestis valmistatud **brändi** kogusest, ka siin oli teisel kohal AS Remedia. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmise liidriks oli AS Altia Eesti, kellele kuulus rohkem kui 50% nende jookide toodangust. Teisele kohale tõusis AS Remedia, kes hõlmas rohkem kui viiendiku antud jookide kogutoodangust. Mõlema ettevõtte toodangu maht aastaga suurenes. Seevastu AS Liiwi Heliis ja AS Liviko valmistasid neid jooke vähem kui 2010. aasta I poolaastal, kusjuures viimase ettevõtte tootmine langes eriti kiiresti.

Väliskaubandus

SA andmetel eksporditi kangeid alkohoolseid jooke 2010. aasta kuue kuuga Eestist 363,3 mln krooni eest ja imporditi 495,4 mln krooni eest. Seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo ligi 132 mln krooniga jätkuvalt negatiivne. Koguseliselt müüdi 2010. aasta I poolaastal Eestist välja 1,6 mln liitrit kangeid alkohoolseid jooke ning seda oli 1,4% rohkem kui eelmise aasta samal perioodil. Siinkohal peab märkima, et vaadeldaval perioodil Eestis toodetud kangete alkohoolsete jookide ekspordikogus (547 tuh l) oli 22% aastatagusest väiksem (tabel 10), samas nende jookide reeksport suurenes viiendiku võrra. 2010. aasta I poolaastal moodustas Eesti tootjate eksport kangete alkohoolsete jookide koguekspordist ligi kolmandiku (34%, 2009. a I pa 44%) ning ülejäänud (66%; 2009. a I pa 56%) oli Eestit läbiv transiitvedu.

Tabel 6

Kangete alkohoolsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa +/- %
Eksport	274.18	197.18	225.21	777,3	313,6	363,3	15,8
Import	173.13	102.91	148.61	993,4	360,3	495,4	37,5

Allikas: SA

Tabel 7

Kangete alkohoolsete jookide toodang, põhieksporti ja -impordi kogused 2008-2010 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina) kontrollitud

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa, +/- %
Toodang*	3 998	2 888	2 371	-17,9
Eksport	2 835	1 590	1 613	1,4
Import	5 738	3 501	3 334	-4,8

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

Allikas: SA, EKI

SA andmetel eksporditi 2010. aasta kuue kuuga kangetest alkohoolsetest jookidest Eestist enim viskit – 624 tuh liitrit, mida oli 40% rohkem kui aasta tagasi ning see kogus hõlmas 39% kogu kange alkoholi müügist välisurule. Toodud andmetest võib järeldada, et analüüsitava perioodil oli viski reeksport tugeval tõusutrendil. Teisel kohal ekspordimahtudes oli viin, mida veeti käesoleva aasta I poolaastal välja 550 tuh liitrit. Kuid see kogus, moodustades 34% kangete alkohoolsete jookide koguekspordis, oli oluliselt väiksem kui aasta tagasi (-29%). Likööride müük välisurule ulatus 243 tuh liitrini ning kattis 15% kangete jookide koguekspordist. Lisaks eelnimetatud jookidele eksporditi 80 tuh liitrit konjakit-brändit, mis moodustas 5% tootegrupi ekspordimahust. Välisurule müüdi ka džinni ja rummi, mõlema joogi kogused

liikused tõusutrendil ja seda eriti džinni osas (kasv 2 korda) ning need tooted hõlmasid vastavalt 4% ja 3% kangete alkoholsete jookide ekspordimahust. Antud jookide ekspordikogusest moodustas 38% viski, 18% viina, 4% džinni, 3% konjaki-brändi ja 2% rummi reeksport (transiidivedu).

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import ning struktuur
I poolaastal 2009-2010 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Struktuur 08 I pa, %	Struktuur '09 I pa, %	Struktuur '10 I pa, %
EKSPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	2 835	1 591	1 613	100	100	100
sh Konjak-brändi	273,1	71,2	79,6	10	4	5
Viski	1070,6	445,3	623,9	38	28	39
Rumm	25,9	33,5	44,3	1	2	3
Džinn	86,7	33,6	72,5	3	2	4
Viin	917,6	774,7	549,5	32	49	34
Liköör	461,2	232,2	243,3	16	15	15
IMPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	5 738	3 501	3 334	100	100	100
sh Konjak-brändi	535,3	221,8	275,2	9	6	8
Viski	1 268,5	492,4	897,9	22	14	27
Rumm	158,3	119,8	161,9	3	4	5
Džinn	193,8	71,6	59,4	3	2	2
Viin	3 268,3	2 423,3	1 741,2	57	69	52
Liköör	313,9	172,4	198,0	6	5	6

Allikas: SA

SA andmetel oli Venemaa tähtsamaks riigiks kuhu suunati kangete alkoholsete jookide eksport, kusjuures märkimisväärse osa sellest moodustas Eestit läbiv transiidivedu.

Viina väljaveos püsis sihtriikidest esikohal Läti, kuhu viidi 41% kogu eksporditud viinast. Soome, osakaaluga 20%, oli teisel positsioonil, kusjuures nii Läti kui Soome müüdü kogused olid viiendiku võrra väiksemad kui aasta tagasi. Leetu väljaviidud viinakogused moodustasid 15% toote kogueksportidist ning olid 46% väiksemad kui 2009. aasta I poolaastal. Oluliselt suurenesid USA-sse eksporditud kogused (+78%), mis hõlmasid 6% väljaviidud viinast (aasta tagasi 2%). Ülejäänud riikidesse müüdü kogused moodustasid summaarselt 18% välisturule müüdü viinast.

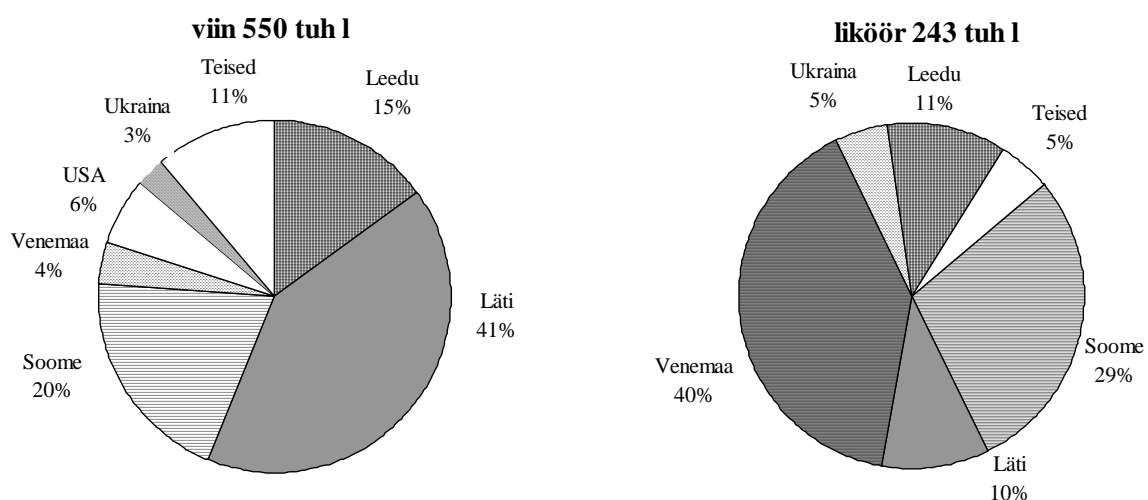
Nagu varemgi, likööre veeti Eestist välja kõige rohkem Venemaale (40% ekspordikogusest). Teisel kohal, osatähtsusega 23%, püsis Soome, kuid sinna müüdü kogused vähenesid viiendiku võrra mullusega võrreldes. Kiires tempos suurenesid Leetu eksporditud kogused (+62%) ning hõlmasid 11% (2009. a I pa 7%) likööride müügist välisturule. Läti müüdi

likööre aastatagusest 19% vähem, mille tõttu langes ka Läti osatähtsus likööride ekspordimahus 10%-ni (2009. a I pa 13%). Ülejäänud sihtriikide osakaalud likööriekspordis moodustasid summaarselt 10%.

Nagu eespool märgitud, kogu kangete alkoholsete jookide tootegrupi olulisimaks välisuruks oli Eesti jaoks Venemaa, sinna müüdi valdav osa viski (84%) ning suur osa likööri (40%) ja konjaki-brändi kogusest (33%). Läti, kes kattis 22% kangete alkoholsete jookide ekspordimahust, püsis selle tootegrupi ekspordiriikide seas teisel positsioonil. Kahe eelnenud riigi väljamüüdnud kogused olid suuremad kui aasta tagasi. Seevastu vähenesid nii Soome kui Leedu eksporditud kangete jookide kogused ning nende riikide osatähtsus müügis välisurule ulatus vastavalt 13%-ni (2009. a I pa 17%) ja 8%-ni (2009. a I pa 11%).

Joonis 2

Viina ja likööri põhieksporti struktuur riigiti 2010. a I poolaastal (% ekspordikogusest)

Allikas: SA

Tabel 9

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport riigiti 2009.-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		Muutus '10 I pa/ '09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Venemaa	668	687	2,9	42	43
Läti	355	374	5,4	22	23
Soome	276	212	-23,2	17	13
Leedu	178	129	-27,4	11	8
Ukraina	72	78	8,9	5	5
Teised	42	133	3,1 korda	3	8
Kokku	1 591	1 613	1,4	100	100

Allikas: SA

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused vähenesid rohkem kui viiendiku võrra eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Analüüsitaval perioodil eksporditi põhiliselt kahte toodet – viina, mille väljamüügikogus oli 253 tuh liitrit ehk 49% väiksem kui aasta tagasi. See kogus moodustas 46% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordist. Peaaegu sama palju veeti I poolaastal välja likööri (235 tuh liitrit) ning see kogus oli 19% suurem kui aasta tagasi ning kattis 43% Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest. Kõige kiiremini (12 korda) suurenes konjaki-brändi ekspordimaht, moodustades 6% Eestis valmistatud kangete alkoholsete jookide väljaveost. Peaaegu võrdsetes kogustes müüdi välisurule rummi ja džinni ning mõlemad joogid moodustasid 2% kangete alkoholsete jookide mahulisest ekspordist. Viskit eksporditi 4,6 tuh liitrit, mida oli 26% rohkem kui aasta tagasi.

Tabel 10

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused
I poolaastal 2008-2010 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008 I kv	2009* I kv	2010 I kv	Muutus '10 I kv/ '09 I kv, %
Kokku kanged alkohoolsed joogid	935,0	703,0	547,0	-22,2
sh viin	787,0	491,2	253,0	-48,5
liköör	131,7	197,5	234,9	19,0
konjak-brändi	10,2	2,5	30,6	12 korda
rumm	0,4	5,6	13,0	2 korda
džinn	4,6	2,6	11,0	4 korda
viski	1,1	3,6	4,6	26,3

Allikas: EKI

*andmed korrigeeritud

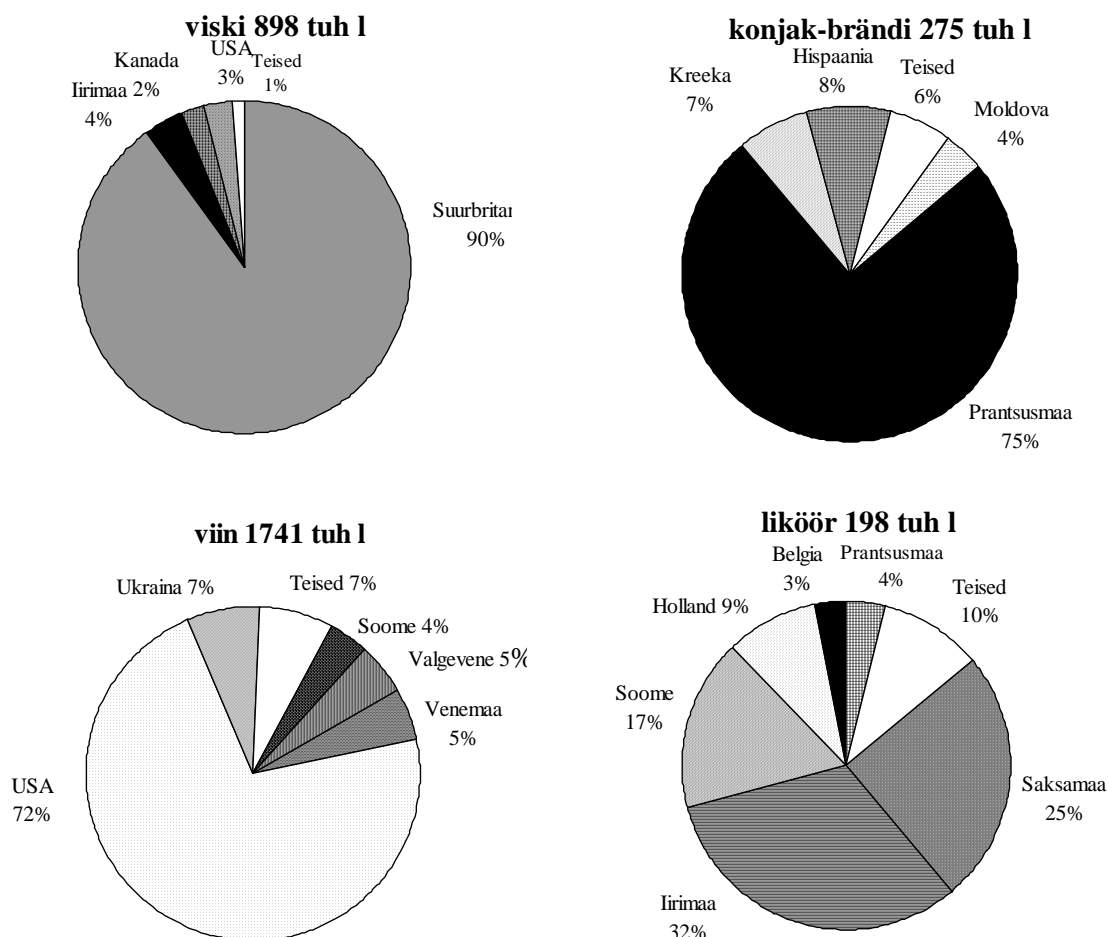
Kangeid alkoholseid jooke **imporditi** Eestisse 2010. aasta I poolaastal 3,3 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Nende jookide impordistruktuuris oli jätkuvalt esikohal **viin**, mis hõlmas 52% kogu tootegrupi sisseostetud kogusest. Käesoleva aasta kuue kuuga imporditi viina kokku 1,74 mln liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 4,35 mln liitrit 40%-lise alkoholina), seda oli 28% vähem 2009. aasta kuue kuuga võrreldes. Sarnaselt eelmiste perioodidega, moodustas valdava osa viina imporditud kogustest USA-st pärit suurtes vaardetes kange viin, mida kasutatakse tööstuse tooraineks. USA-st pärit viina kogus ulatus 1,24 mln liitrini (100%-lise alkoholina), moodustades 72% viina impordikogusest, kuid seda oli 31% mullusest vähem. Teisel kohal oli Ukrainast imporditud viin, mis hõlmas 7% kogu sisseostetud viinast, kusjuures kogused vähenesid aastaga rohkem kui kolmandiku võrra. Venemaalt ja Valgevenest sisseveetud viina kogused hõlmasid võrdselt 5% antud toote koguimpordist. Ülejäänud riikide osakaalud viina impordis olid alla 5%.

Kangete alkoholsete jookide koguselises impordis oli teisel kohal **viski**, mille sisseveokogus ulatus 2010. aasta I poolaastal 898 tuh liitrini (100%-lise alkoholina; osakaal 27%). Viski

impordikogus kasvas mullusega võrreldes 82% ning Statistikaameti ja tootjate andmetest võib järeldada, et aastaga on oluliselt suurenenud viski transiitvedu (umbes 40%). Nagu eelmistel aastatel, osteti ka tänava peaaegu kõik viski (90%) sisse Suurbritanniast. Ülejäänud kogused imporditi Iirimaaalt (4%), USA-st (3%), Kanadast (2%) ja teistest riikidest (1%).

Joonis 3

Kangete alkoholsete jookide põhiimpordi struktuur riigiti
2010. aasta I poolaastal (% impordikogusest)

Allikas: SA

SA andmetel ulatus 2010. aasta kuue kuu **konjaki-brändi** impordimaht 275 tuh liitrini (100%-lise alkoholina). Seda oli 24% rohkem kui aasta tagasi. Sisseostetud konjaki-brändi kogus kattis vaadeldaval perioodil 8% kangete alkoholsete jookide mahulisest impordist. Nagu varasematel aastatel, oli ka analüüsitaval perioodil suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks Prantsusmaa, kust toodi sisse 75% antud toote kogumimpordist ning kogused olid 48% suuremad mullusega võrreldes. Hispaaniast sisseveetud brändikogused vähenesid aastaga 28%, hõlmates 8% (2009. a I pa 14%) konjaki-brändi impordimahust. Kreeka oli selle tootegrupi impordi päritolumaade hulgas osatähtsuselt kolmandal positsioonil, sealt sisseveetud brändikogused olid neljandiku võrra suuremad kui 2009. aasta kuuel kuul ja

hõlmasid 7% antud toote kogumimportist. Seevastu Moldovas toodetud brändi kogused vähenesid aastaga 34% ning nende osatähtsus tootegrupi impordis langes 4%-ni (2009. a I pa 8%). Teiste riikide osakaalud moodustasid konjaki-brändi impordis summaarselt 6%.

Liköörid hõlmasid kangete alkoholsete jookide impordist analüüsitaval perioodil 6% ning seda jooki osteti Eestisse 198 tuh liitrit (100%-lise alkoholina) ehk 15% rohkem kui aasta tagasi. Likööre imporditi põhiliselt kolmest riigist. Kõige rohkem osteti antud jooke sisse Iirimaa, kust imporditud kogused suurenesid aastaga rohkem kui kolm korda ning ulatusid 32%-ni toote impordimahust. Teisel kohal püsisid Saksamaal toodetud liköörid (osakaal 25%). Analüüsitaval perioodil suurenes poole võrra Soomest toodud likööride kogus, mis hõlmas 17% (2009. a I pa 12%) antud joogi impordimahust. Tõusutrendil oli ka likööride import Hollandist (kasv 28%) ning sealt ostetud kogused moodustasid 9% toote koguselisest impordist. Teiste riikide osatähtsus oli alla 5%.

2010. aasta I poolaastal osteti sisse ka rummi ja džinni ning need tooted hõlmasid vastavalt 5% ja 2% kangete alkoholsete jookide koguselisest impordist.

Tabel 11

Kangete alkoholsete jookide koguline põhiimport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		Muutus '10 I pa/ '09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
USA	1 847	1 290	-30,1	53	39
Suurbritannia	512	866	69,2	14	26
Prantsusmaa	149	226	51,1	4	7
Ukraina	199	130	3,9	6	4
Soome	131	110	-15,5	4	3
Iirimaa	61	103	69,3	2	3
Holland	59	89	51,1	2	3
Teised	543	520	-4,4	15	15
Kokku	3 501	3 334	-4,8	100	100

Allikas: SA

Suure viina ja viski sisseveo tõttu olid kogu kangete alkoholsete jookide impordis jätkuvalt peamisteks päritoluriikideks USA ja Suurbritannia, kust sisseostetud kogused moodustasid vastavalt 39% ja 26% kogu tootegrupi impordist. Teiste riikide osakaalud olid oluliselt väiksemad - Prantsusmaa hõlmas 7% ja Ukraina 4% kangete alkoholsete jookide kogumimportist. Ülejäänud riikide osakaalud olid veelgi väiksemad.

Hinnad

Kodumaise viina keskmine jaehind oli käesoleva aasta II kvartalis 8,7% kõrgem kui eelneva aasta samal perioodil. Viina kallinemist on mõjutanud aktsiisimäärade tõstmine käesoleva aasta alguses ning ka mullusuvine käibemaksumäära tõus 18%-lt 20%-le. Lisandunud aktsiisi- ja käibemaksumäära tõttu kallinesid viinad aastaga 7,6%. Aastaga tõusid madalama ja kõrgema hinnaklassi viinad võrdselt (+11%), samal perioodil kallinesid keskmise hinnaklassi viinad märgatavalt aeglasemas tempos (+2,2%). Tallinnas tõusid madalama hinnaklassi viinade hinnad veidi aeglasemas tempos kui mujal Eestis (+8,8%), seevastu kõrgema hinnaklassi viinad kallinesid kiiremini (+14,4%). Ka pealinnas kallinesid teistest aeglasemalt keskmise hinnaklassi viinad (+3,1%). Populaarsemate kodumaiste viinabrändide jaehind on aastaga tõusnud kiiremini kui alkohoolsete jookide keskmine tarbijahinnaindeks, mis oli 4%.

Tabel 12

Eesti kangete alkohoolsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	Mai. 2009	Nov. 2009	Veebr. 2010	Mai 2010	Muutus mai 10/ mai.09, %	Aug 2010
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	77.75	76.77	88.38	84.51	8,7	83.57
Madalam hinnaklass	65.47	64.89	77.45	72.81	11,2	71.23
Keskmine hinnaklass	97.94	94.61	100.86	100.12	2,2	96.79
Kõrgem hinnaklass	191.43	204.07	200.83	212.63	11,1	209.15
Liköörid						
Marjaliköörid	63.98	64.23	67.99	67.97	6,2	68.24
Kanged liköörid	109.96	114.81	122.46	123.67	12,5	118.84
Kreemliköörid	89.24	91.48	92.67	95.12	6,6	92.57
Džinnid	96.21	88.72	100.35	103.27	7,3	100.13
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	77.49	77,19	88.42	82.97	7,1	83.33
Madalam hinnaklass	64.09	65.66	75.54	69.76	8,8	69.40
Keskmine hinnaklass	97.60	94.48	103.43	100.58	3,1	97.25
Kõrgem hinnaklass	187.67	206.03	200.37	214.63	14,4	212.63
Liköörid						
Marjaliköörid	62.85	64.31	68.19	67.73	7,8	68.71
Kanged liköörid	112.44	113.53	121.46	122.70	9,1	118.95
Kreemliköörid	89.81	91.05	91.47	94.64	5,4	93.50
Džinnid	95.53	87.83	99.40	103.48	8,3	103.48

¹ 0,7-liitrine klaaspudel;
Allikas: EKI

Aktsiisimäärade tõstmine mõjutas viina hindu suurema kanguse tõttu rohkem kui lahjasid alkohole.

2010. aasta III kvartalis ei ole viina keskmised jaehinnad oluliselt muutunud II kvartaliga võrreldes ja seda nii Eestis tervikuna kui Tallinnas.

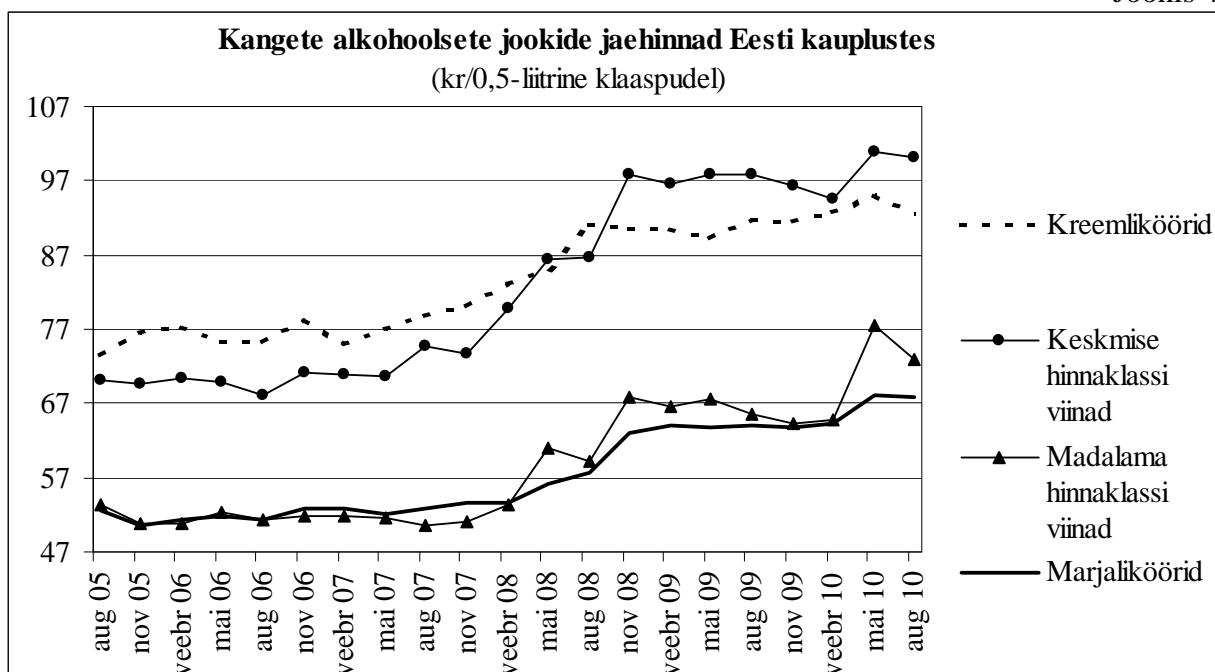
2010. aasta II kvartalis olid likööride jaehinnad Eesti kauplustes keskmiselt 9,3% kõrgemad kui aasta tagasi (Tallinnas +8,8%). Viimase aasta jooksul toimunud aktsiisi- ja käibemaksu-määrade tõusu tõttu kallinesid liköörid aastaga 5,5%, ülejäänud osa hinnatõusust oli ettevõtete (tootjad ja/või kaubandus) poolne hinnalisa. Eestis tervikuna tõusid aastaga kõige kiiremini **kangete likööride** hinnad (+12,5). **Marjaliköörid** kallinesid sel perioodil 6,2% ja **kreemliköörid** 6,6%. Sama trend oli ka pealinnas, kus teistest kiiremini kallinesid kanged liköörid (+9,1%). Marjalikööride hind oli Tallinnas 7,8% kõrgem kui aasta tagasi ja kreemliköörid kallinesid 5,4%.

Jooksva aasta III kvartalis püsisid likööride hinnad tervikuna II kvartali tasemel. Märgatavam muutus toimus kangete likööride osas ning nende hinnad langesid ligi 4% üle Eesti ja 3% Tallinnas.

Džinni jaehind tõusis aastaga enam kui alkoholsete jookide hinnad keskmiselt (alk. jookide THI +4%). Eestis toodetud džinnid olid jooksva aasta II kvartalis keskmiselt 7,3% kallimad mullusega võrreldes, Tallinnas oli hinnatõus veidi kiirem (8,3%).

2010. aasta augustis olid džinni jaehinnad 3% madalamad kui mais ja Tallinnas püsisid need maikuu tasemel.

Joonis 4

Allikas: EKI

Tabel 13

Kange alkoholi aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	40.40	44.44
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	21.21	23.33
Aksiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	48.48	53.33
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	25.45	28.00

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Tabel 14

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2009-2010. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kroonides)

Pealinn	juuni 2009	detsember 2009	märts 2010	juuni 2010
Kohalik viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel				
Tallinn	112.73	115.40	124.63	125.50
Riia	70.35	82.15	75.92	99.43
Vilnius	114.60	118.00	116.64	90.43
Varssavi	87.31	90.76	105.79	97.54
Praha	86.59	119.17	105.47	82.92
Bratislava	92.59	94.22	100.90	104.12
Budapest	94.20	70.27	99.02	91.46
Helsingi*	248.00	265.84	265.84	265.84
Berliin	79.33	77.76	79.12	79.12
Amsterdam	-	-	234.54	234.54
Stockholm*	289.54	295.72	295.72	298.85
Absolut vodka 40%, maitsestatamata, 0,7 l klaaspudel				
Tallinn	277.97	291.57	291.30	267.00
Riia	263.06	268.83	248.10	244.23
Vilnius	238.62	253.72	246.17	249.19
Praha	209.44	217.67	223.15	226.95
Bratislava	239.30	227.17	234.26	234.17
Helsingi*	328.58	348.92	333.27	333.27
Berliin	222.81	222.81	226.72	222.81
Amsterdam	-	-	242.37	242.37
Stockholm*	343.64	364.57	364.57	364.57

* alkoholi kauplustes

Allikas: EKI

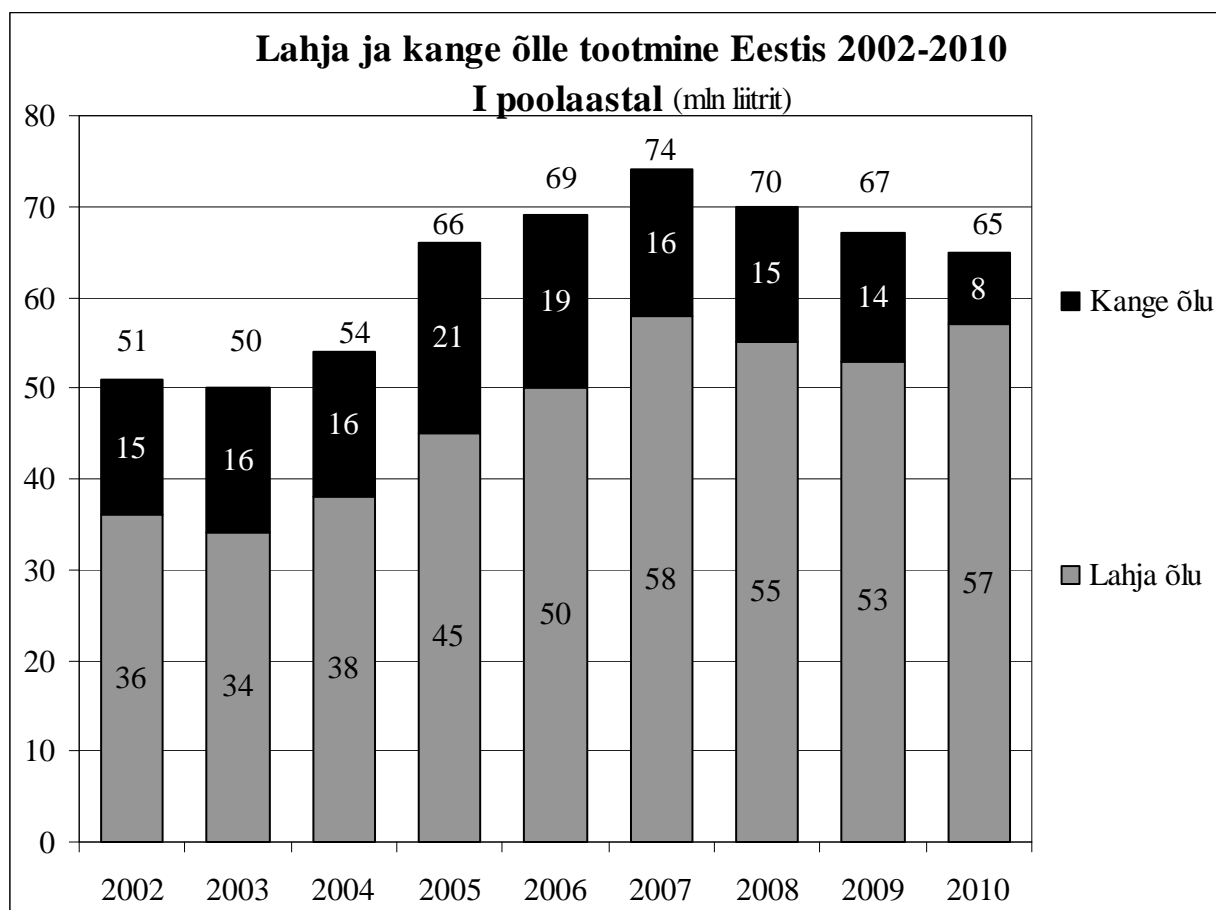
11-s Euroopa Liidu pealinnas 2010. aasta juuni esimesel nädalal läbiviidud rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt olid Tallinna supermarketites populaarsemate kohalike **viinade** jae-hinnad kõrgemad kui paljudes teistes pealinnades, sealjuures kõige märkimisväärsem hinnavahe oli Berliiniga ja Prahaga, vastavalt 59% ja 51%. Tallinna kauplustest kõrgemad olid viina hinnad Stockholmis, Helsingis ja Amsterdamis. Aastaga tõusid kõige kiiremini hinnad (Eesti kroonidesse arvestatult) Riias, kus viinad kallinesid rohkem kui kolmandiku võrra. Teistes pealinnades oli hinnatõus oluliselt aeglasem. Aasta jooksul on viin kõige enam odavnenud Vilniuses (-21%). Berliinis ja Amsterdamis püsisid hinnad praktiliselt aastatagusel tasemel.

3. ÕLU

Tootmine

Ettevõtete poolt EKI-le esitatud andmetel toodeti 2010. aasta I poolaastal õlut 5% rohkem eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Lahja ja kange õlle tootmise trendid olid erinevad, nii suurenes lahja õlle toodangu maht 18%, seevastu kange õlle tootmine kahanes 42%. Seetõttu muutus ka õlle tootmise struktuur – lahja õlu (alk. sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust käesoleva aasta I poolaastal 88% (2009.a I pa 79%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) vastavalt 12% kogutoodangust (2009.a I pa 21%). Kodumaist õlut müüdi siseturule 16,5% vähem kui 2009. aasta kuuel kuul, sealjuures vähenes nii lahja kui kange õlle müük vastavalt 9% ja 17%. Siseturule müüdid kogused moodustasid 67% kodumaisest õlletoodangust (2009. a I pa 79%). Samal ajal Eestis toodetud õlle eksport kasvas kiires tempos (+73%) ja seda eelkõige Soome eksporditud koguste arvel (kasv 3,5 korda).

Joonis 5

Allikas: EKI (hinnanguline)

Eesti suurimate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ulatus 92%-ni, mida oli 6%-punkti rohkem kui eelmise aasta samal perioodil. Mõlema juhtiva ettevõtte toodangu maht käesoleva aasta kuue kuuga suurenes. Kiiremini kasvas AS A.Le Coq tootmine.

Väliskaubandus

2010. aasta I poolaastal ulatus õlle eksport rahalises väärtuses 157,4 mln kroonini ja import 116,8 mln kroonini. Seega püsis väliskaubandusbilanss positiivseks. Õlle ekspordikäive kasvas 52% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, mille põhjuseks olid 73% suurenenud väljamüüdid kogused, sest samal perioodil õlle ekspordihinnad langesid 12% aastatagusega võrreldes. Õlut eksporditi 2010. aasta kuue kuuga Eestist kokku 22,4 mln liitrit.

Tabel 15

Õlle rahaline põhieksport ja -import ning põhieksporti- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa, +/- %
Eksport	7.38	7.99	7.01	92,9	103,6	157,4	52,0
Import	10.28	10.50	6.11	91,1	84,7	116,8	37,9

Allikas: SA

Tabel 16

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused I poolaastal 2008-2010 (tuh liitrit)

	2008 I pa	2009* I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa, +/- %
Toodang	69 970	66 730	65 260	-2,2
Eksport	12 582	12 959	22 443	73,2
sh Eesti tootjate eksport	5 316	12 162	19 763	62,5
Import	8 865	8 069	19 121	2,4 korda

*andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Sarnaselt varasemate perioodidega müüdi Eestist õlut põhiliselt kolme riiki: Soome, Leetu ja Läti. Soome müüdid kogused suurenesid aastaga 3,5 korda ning ulatusid 45%-ni välisturule müüdid õllekogusest. Leetu väljaveetud õllekogused kasvasid 70% ning hõlmasid ligikaudu neljandiku õlle kogueksportist. Läti suunatud õlle koguseline eksport oli 2010. aasta I poolaastal 21% väiksem kui aasta tagasi ning moodustas 17% (2009. a I pa 37%) õlle müügist välisturule. Analüüsitava perioodil kahanesid ka Rootsi eksporditud õlle kogused (-14%), mille tagajärjel vähenes ka nende osatähtsus antud toote väljaveos 15%-lt 2009. aasta I poolaastal kuni 8%-ni käesoleva aasta I poolaastal. Teistesse riikidesse müüdid kogused hõlmasid kokku 6% õlle kogueksportist.

Tabel 17

Õlle koguseline põhieksport riigiti 2009-2010 aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa / '09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Soome	2 867	10 155	3,5 korda	22	45
Leedu	3 136	5 324	69,7	24	24
Läti	4 774	3 780	-20,8	37	17
Rootsi	1 988	1 706	-14,1	15	8
Teised	194	1 478	7,6 korda	2	6
Kokku	12 959	22 443	73,2	100	100

Allikas: SA

Õlle impordikäive suurenes 2010. aasta kuue kuuga 38% 2009. aasta sama perioodiga võrreldes. Käibekasv on saavutatud suuremate imporditud koguste arvel, mis kasvasid 2,4 korda, samal ajal olid impordihinnad oluliselt madalamad kui aasta tagasi.

Enim osteti õlut sisse Lätist, kust sisseveetud kogused olid 25 korda suuremad kui aasta tagasi ning hõlmasid 31% toote koguimpordist (2009. a I pa 3%). Soome oli impordiriikide seas teisel positsioonil (osakaal 25%), kusjuures sealt veeti sisse õlut 2 korda aastatagusest rohkem. Tähtsuselt kolmandaks õlle impordiriigiks oli Leedu, kust sisseveetud kogused suurenesid ligi 8 korda ning moodustasid 15% sisseostetud õllest. Nähtavasti on siin tegemist Eesti õlletootjate kontsernisisese tööjaotusega. Venemaalt osteti sisse 6% imporditud õllest (aasta tagasi 18%) ning kogused olid 15% mullusest väiksemad. Hollandi päritoluga õllekogus püsis enam vähem 2009. aasta I poolaasta tasemel ning hõlmas 5% selle joogi koguimpordist vaadeldaval perioodil. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 5%.

Tabel 18

Õlle koguseline põhiimport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa / '09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Läti	239	5 924	25 korda	3	31
Soome	2 289	4 856	2 korda	28	25
Leedu	353	2 916	8 korda	4	15
Venemaa	1 446	1 233	-14,7	18	6
Holland	877	861	-1,7	11	5
Saksamaa	561	573	2,0	7	3
Ukraina	353	320	-9,4	5	2
Teised	1 951	2 438	24,9	24	13
Kokku	8 069	19 121	2,4 korda	100	100

Allikas: SA

Hinnad

2010. aasta I poolaastal ei ole õllede hinnad oluliselt muutunud, tõustes üle Eesti keskmiselt vaid 0,5% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, kusjuures lahjad õlled kallinesid 2,9% ja kangete õlled odavnesid 1,3%. Ka Tallinnas püsisid hinnad enam-vähem aastatagusel tasemel, vähenedes vaid 0,9%, kuid pealinnas oli trend vastupidine ning lahjad õlled odavnesid 1,8% ja kanged õlled kallinesid 1,4%. 2010. aasta alguses aktsiisimaksu ja 2009. aasta suvel toimunud käibemaksu määrade tõus ei ole õlle hinda märkimisväärselt mõjutanud ning selle tõttu kallines lahja õlu ise vaid 0,8%, ülejäänud osa (+2,1%) lahja õlle hinnatõusust oli ettevõtete (tootjad ja/või kaubandus) poolne hinnalisa. Samas linnaste impordihinnad olid käesoleva aasta I poolaastal 31% madalamad kui aasta tagasi, sellest tingituna olid õlletootmise toorainekulud aastatagusest oluliselt väiksemad ning õllehind tervikuna püsis aastatagusel tasemel.

Käesoleva aasta III kvartalis tõusid õlle hinnad Eesti kauplustes 3,2%, kuid Tallinna kauplustes olulisi hinnamuutusi võrreldes II kvartaliga ei olnud.

Tabel 19

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga)

	Mai. 2009	Nov. 2009	Veebr. 2010	Mai. 2010	Muutus mai 10/ mai 09, %	Aug 2010
Eestis keskmiselt	12,77	12,77	13,08	12,83	0,5	13,24
Lahja õlu <6%	12,06	12,23	12,69	12,41	2,9	13,01
Kange õlu >6%	13,51	13,47	13,53	13,33	-1,3	13,58
Tallinnas keskmiselt	13,13	13,15	13,05	13,01	-0,9	13,12
Lahja õlu <6%	12,54	12,55	12,41	12,32	-1,8	12,75
Kange õlu >6%	13,82	13,89	13,70	14,01	1,4	13,79

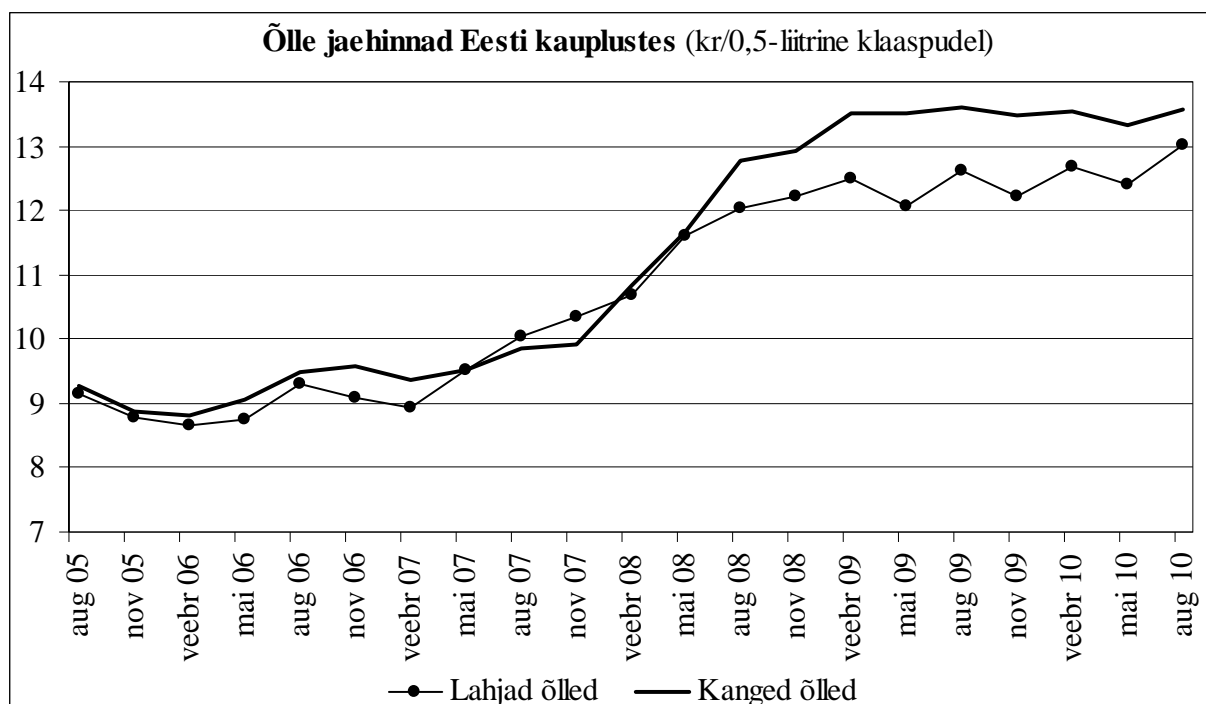
Allikas: EKI

Tabel 20

Õlle aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	1.77	1.95
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	3.08	3.39
Aktiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	2.12	2.34
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	3.70	4.07

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Allikas: EKI

Tabel 21

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2009-2010. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l koos pandipakendi maksumuse ja km-ga			
	juuni 2009	detsember 2009	märts 2010	juuni 2010
Tallinn	12.57	12.50	13.14	12.97
Riia	10.02	10.46	10.91	10.91
Vilnius	8.83	9.02	9.19	9.36
Varssavi	7.49	9.28	10.52	9.72
Praha	5.39	6.32	6.64	6.69
Bratislava	7.72	6.46	6.66	6.74
Budapest	9.51	6.28	6.52	7.64
Berliin	12.02	11.92	12.10	12.10
Helsingi	28.45	29.87	31.29	31.53
Amsterdam	-	-	13.75	12.12
Stockholm	13.01	13.93	13.93	13.93

Allikas: EKI

EKI rahvusvaheline hinnavaatlus näitas, et populaarsemate **õllede** (Saku Originaal, A. Le Coq Premium) keskmine hind Tallinna supermarketites oli 2010. aasta juunis jätkuvalt kõrgem võrreldes suurema osa vaatluse all olnud pealinnades müüdud populaarsemate kodumaiste õlledega. Erandiks olid kõrge aktsiisimaksuga Helsingi, kus õlle hinnad ületasid rohkem kui kaks korda Tallinna hindu ning Stockholm, kus hinnad ületasid Eesti pealinna hindu 7,4%. Aastatagusega võrreldes kallines kõige kiiremini õlu Varssavis (+29,8% Eesti kroonides arvestatult), peaaegu sama kiire hinnatõus toimus Prahhas (+24,1%). Märgatavalt kallines õlu ka Helsingis (+10%). Mitme teise pealinna supermarketites oli õlle hinnatõus eelmise aasta II kvartaliga võrreldes alla 10%. Käesoleva aasta II kvartalis oli eelmise aasta sama perioodiga võrreldes õlu odavam kahes Euroopa riigi pealinnas: Budapestis langes õllehind 19,7% ja Bratislavas 12,7%.

Võrreldes käesoleva aasta I kvartaliga toimus 2010. aasta II kvartalis suurim hinnatõus Budapestis (+17,2%) ja kiireim hinnalangus Amsterdamis (-11,9%).

4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

EKI andmetel toodeti Eestis 2010. aasta kuue kuuga lahjasid alkohoolseid jooke 5% rohkem aastatagusega võrreldes. Kokku toodeti neid jooke 10,6 mln liitrit, millest valdav osa (9,8 mln liitrit) olid kääritatud joogid ja ülejäänud segatud piiritusjoogid. Segatud piiritusjookide tootmine vähenes aastaga 83%, seevastu kääritatud jooke toodeti 75% rohkem kui 2009. aasta kuuel kuul. 2009. aasta mais toimus lahjade alkohoolsete jookide struktuuris muudatus ning kui varem toodeti neist suur osa piirituse baasil, siis retseptimuudatuse tõttu suurenes oluliselt kääritatud jookide baasil valmistatud lahjade alkohoolsete jookide toodangu maht. Nende jookide tootmine mõjutas omakorda puuvilja- ja marjaveinide tootmise kiiret kasvu aastatagusega võrreldes (2,3 korda). Selle põhjuseks on uue retseptiga lahjade alkohoolsete jookide valmistamiseks vajamineva tooraine suurem nõudlus. Samas siidritoodang on Eestis viimase aastaga vähenenud 11% võrra.

Tabel 22
Lahjade alkohoolsete jookide toodang I poolaastal 2008-2010 (mln liitrit)

	2008 I pa	2009** I pa	2010 I pa	Muutus '10 Ipa/'09 Ipa, %
Kokku lahjad alkohoolsed joogid*	16,19	10,08	10,58	5,0
sh lahjad segatud piiritusjoogid	8,46	4,46	0,77	-82,7
kääritatud joogid	7,73	5,62	9,81	74,6
sh siider ja muud kääritatud joogid	5,18	4,22	6,61	56,6
puuvilja- ja marjaveinid	2,55	1,40	3,20	2,3 korda

* EKI arvestused

** andmed korrigeeritud

Allikad: SA, EKI

Lahjasid segatud piiritusjooke toodeti EKI-le esitatud ettevõtete andmetel Eestis 2010. aasta kuue kuuga 768 tuh liitrit (2009. a I pa 4,5 mln liitrit). Nagu eespool mainitud, on nii suur langus tingitud antud jookide retseptuuri muutmisest ning uued tooted kuuluvad kääritatud jookide gruppi. Käesoleva aasta kuuel kuul ei ole lahjade segatud piiritusjookide osas turuliidrit välja kujunenud, sest kaks ettevõtet, AS Liviko ja AS A. Le Coq, tootsid nimetatud jooke enam-vähem võrdsetes kogustes. AS-i Saku Õlletehas toodangu osakaal oli mõnevõrra väiksem. 2010. aasta I poolaastal alustas antud jookide tootmist AS Valtu Vein.

Puuvilja- ja marjaveinide tootmismahd oli 2010. aasta I poolaastal 3,2 mln liitrit ning see kogus oli 2,3 korda mullusest suurem. Sellise kasvu põhjuseks on uute kääritatud jookide tootmine, mille tooraineks on naturaalne vein. Tänu sellele oli kääritamismeetodil saadud naturaalsete veinide toodangu maht kolm korda suurem kui aasta tagasi. Seevastu kangendatud veinide tootmine vähenes rohkem kui poole võrra (-54%), mis muutis ka

veinitoodangu proportsioone - naturaalsed veinid moodustasid 99% (2009.a I kv 93%) ja kangendatud veinid 1% Eestis toodetud puuvilja- ja marjaveinidest.

Endiselt toodetakse Eestis kahte tüüpi naturaalseid veine – lauaveine ning siidri- ja muude kääritatud jookide tootmises toorainena kasutatavaid veine. Viimaste toodangu maht aastaga kolmekordistus ning peaaegu kogu naturaalne puuvilja- ja marjavein kasutati tooraineks, sealjuures oli naturaalsete lauaveinide osatähtsus marginaalne (2009. a I poolaastal 20%). Enim tootis tooraineks kasutatavaid veine Eestis AS Linda Nektar. Vaadeldaval perioodil (2009. aasta kuue kuuga võrreldes) suurendasid lauaveinide tootmist AS Valtu Vein, AS Võhu Vein ja AS Liiwi Heliis. Erandiks oli AS Põltsamaa Felix, kes tootis naturaalseid lauaveine mullusest vähem. AS Võhu Vein oli suurimaks kangendatud veinide tootjaks, kellele järgnesid AS Valtu Vein ja AS Liiwi Heliis, kusjuures kahe esimese ettevõtte tootmine aastaga vähenes ja viimase toodangu maht tõusis.

EKI-le ettevõtete poolt esitatud andmetel toodeti **siidreid** Eestis 2010. aasta I poolaastal 11% vähem kui 2009. aasta samal perioodil. Tootmise languse põhjuseks oli nende toodete väiksem nõudlus nii sise- kui ka välisurul. Endiselt oli suurimaks siidritootjaks Eestis AS A. Le Coq ja teisel positsioonil püsis AS Saku Õlletehas. Liidri toodangu maht ei ole aastaga märgatavalt muutunud, kuid AS Saku Õlletehase toodangu maht liikus langustrendil võrreldes aastatagusega. Vaatlusperioodil tootis vähemal määral siidreid ka AS Valtu Vein. 2010. aasta I poolaastal müüdi kohalikest siidritoodangust 85% Eesti turul (sama oli ka aasta tagasi).

Muid lahjasid kääritatud jooke, mis põhiliselt asendasid varasemaid segatud piiritusjooke, tootsid kolm ettevõtet, kusjuures suurimaks oli käesoleva aasta I poolaastal AS A. Le Coq. AS Saku Õlletehas oli nende jookide tootmises teisel kohal ja tema toodangu maht oli langev. Vähesel määral tootis lahjasid kääritatud jooke ka AS Altia Eesti. Kuna antud jookide tootjaid on vähe, siis eraldi nende jookide tootmismahтусid avaldada ei saa ning need on liidetud siidritoodangule.

Väliskaubandus

Lahjasid alkohoolseid jooke eksporditi Eestist 2010. aasta kuue kuuga 70 mln krooni eest (2009. a I pa 62,5 mln kr) ja imporditi 141 mln krooni eest (2009. a I pa 146 mln kr), mis näitab, et nende jookide väliskaubakäibe saldo oli endiselt negatiivne. Antud tootegrupi ekspordikäive jaotus enam-vähem võrdselt segatud piiritusjookide ja kääritatud jookide vahel, vastavavalt 52% ja 48%. Viimastest 39% moodustas siidri käive ja ülejäänud oli muude kääritatud jookide rahaline eksport.

Lahjasid alkohoolseid jooke eksporditi 2010. aasta I poolaastal koguseliselt 6,4 mln liitrit ning seda oli 24% rohkem kui aasta tagasi. Sealjuures müüdi segatud piiritusjooke välisurule 2,7 mln liitrit ja kääritatud jooke 3,7 mln liitrit.

Lahjade segatud piiritusjookide kaubavahetuse saldo oli endiselt negatiivne, sest nende ekspordikäive ulatus 2010. aasta esimese kuue kuuga 36 mln kroonini, mis oli impordikäibest rohkem kui kaks korda väiksem. Enim (32% tootegrupi ekspordikogusest) müüdi neid jooke Soome, kuid väljaveetud kogused olid 8% väiksemad kui eelmise aasta samal perioodil. Teisel kohal oli Läti, kuhu müüdnud kogused suurenesid 47%, moodustades 24% (2009. a I pa 16%) antud tootegrupi ekspordist. Ukraina osatähtsus analüüsitava jookide ekspordis oli sama mis aasta tagasi (15%), samal ajal kogused suurenesid 3%. Kiirelt suurenes (3,6 korda) lahjade segatud piiritusjookide väljavedu Leetu, millega kaasnes selle riigi osatähtsuse kasv 4%-lt 2009. aasta I poolaastal 12%-ni analüüsitava perioodil. Seevastu Venemaale müüdnud kogused vähenesid aastaga 74% ning eksport Venemaale hõlmas 7% lahjade segatud piiritusjookide müügist välisturule (2009. a I pa 28%). Ülejäänud riikide summaarne osatähtsus oli 10%.

Tabel 23

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 Ipa/'09 Ipa, +/- %
Ekspord							
Kokku	9.77	12.11	10.92	72,2	62,5	69,6	11,3
sh segatud piiritusjoogid	10.67	13.61	13.37	34,6	36,3	36,1	-0,6
kääritatud joogid	9.07	10.51	9.11	37,6	26,2	33,5	27,9
sh siider	8.96	12.16	12.23	28,0	14,8	13,0	-11,8
Import							
Kokku	11.72	10.54	11.00	157,3	146,1	141,4	-3,2
sh segatud piiritusjoogid	10.74	9.36	10.81	97,5	89,5	83,9	-6,3
kääritatud joogid	13.77	13.16	11.29	59,9	56,6	57,5	1,7
sh siider	13.91	15.72	12.60	25,8	26,5	26,5	0,0

Allikas: SA

Tabel 24

Lahjade alkohoolsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused
I poolaastal 2008.-2010 (tuh liitrit)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I kv	Muutus '10 I kv /'09 I kv +/- %
Eksport				
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	7 391	5 160	6 376	23,6
sh segatud piiritusjoogid	3 246	2 669	2 700	1,1
kääritatud joogid	4 145	2 491	3 676	47,6
sh siider	3 122	1 216	1 066	-12,3
Import				
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	13 422	13 859	12 856	-7,2
sh segatud piiritusjoogid	9 078	9 563	7 762	-18,8
kääritatud joogid	4 344	4 296	5 094	18,6
sh siider	1 858	1 687	2 099	24,5

Allikas SA

Tabel 25

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhieksport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa/'09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Soome	938	861	-8,2	35	32
Läti	439	643	46,4	16	24
Ukraina	397	408	2,9	15	15
Leedu	92	337	3,6 korda	4	12
Venemaa	746	194	-74,0	28	7
Teised	57	257	4,5korda	2	10
Kokku	2 669	2 700	1,1	100	100

Allikas: SA

Kääritatud jookide ekspordikäive oli 2010. aasta I poolaastal 33,5 mln krooni (2009.a I kv 26,2 mln kr). Analüüsitaval perioodil siidri rahaline eksport langes (-12%) ja muude kääritatud jookide rahaline eksport suurenes märgatavalt (+80%). Koguseliselt müüdi kääritatud jooke Eestist välja 2010. aasta I poolaastal kokku 3,7 mln liitrit (2009. a I pa 2,5 mln liitrit), millest hinnanguliselt 1,6 mln liitrit (tabel 27) oli kohalike ettevõtete toodang ja ülejäänud tõenäoliselt reeksport. Siidri väljamüüdnud kogused olid käesoleva aasta I poolaastal 12% väiksemad kui eelmise aasta I poolaastal, samal ajal teiste kääritatud jookide väljaveetud kogused kahekordistusid.

Käesoleva aasta I poolaastal müüdi ligi pool eksporditud kääritatud jookidest Leetu, kusjuures sinna viidud kogused olid 24% suuremad kui eelmisel aastal. Ka Soome eksporditud kogused

suurenesid oluliselt (+46%) ning nagu aasta tagasi moodustas see 21% antud tootegrupi ekspordikoguses. Taani müüdnud kogused olid ligi kaheksa korda mullusest suuremad, mis tõi ka 13%-punkti võrra suurema osakaalu nende jookide mahulises ekspordis (kasv 16%-ni). Ülejäänud riikide osatähtsus ekspordis jäi alla 10%.

Tabel 26

Kääritatud jookide koguseline põhieksport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa, +/- %	2009 I pa	2010 I pa
Leedu	1 425	1 764	23,8	57	48
Soome	525	767	46,2	21	21
Taani	73	579	7,9 korda	3	16
Läti	330	321	-2,8	13	9
Saksamaa	6	124	20,4 korda	0	3
Teised	131	121	-7,3	6	3
Kokku	2 490	3 676	47,6	100	100

Allikas: SA

Eestis tegutsevate lahjade alkoholsete jookide tootjate andmetel **eksportisid Eesti tootjad** omatoodetud lahjasid alkoholseid jooke 2010. aasta kuue kuuga ligi 1,7 mln liitrit, mis moodustab rohkem kui neljandiku selle tootegrupi ekspordikogusest (2009. a I pa 4%; tabel 27). Aastatagusega võrreldes suurenes kodumaiste lahjade alkoholsete jookide müük välisurule kaks korda ja seda nii uue retseptuuriga kääritatud jookide arvel, kui ka puuviljamarjavenide arvel. Samas siidri eksport vähenes aastaga 12%.

Tabel 27

Eestis toodetud lahjade alkoholsete jookide ekspordikogused
I poolaastal 2008.-2010 (tuh liitrit)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa, +/- %
Eksport				
Kokku lahjad alkoholised joogid	4 173	839	1 680	2 korda
sh segatud piiritusjoogid	1 488	230	106	-53,7
kääritatud joogid	2 685	609	1 574	2,6 korda
sh siider	2 668	529	465	-12,2
puuviljamarja veinid	17	63	332	5,3
muud kääritatud joogid	...	17	777	46 korda

Allikas: EKI

2010. aasta kuue kuuga imporditi lahjasid alkohoolseid jooke Eestisse 141 mln krooni eest, mida oli 3% vähem kui eelmise aasta kuuel kuul. Käibelanguse põhjuseks oli sisseveetud koguste 7%-ne vähenemine, kuigi impordihinnad olid 4,4% kõrgemad. Kokku imporditi analüüsitava perioodil Eestisse peaaegu 13 mln liitrit lahjasid alkohoolseid jooke, sealjuures segatud piiritusjooke 7,8 mln liitrit ja kääritatud jooke 5,1 mln liitrit. Sisseveetud kääritatud jookide kogustest 41% moodustas siider.

Lahjasid segatud piiritusjooke imporditi Eestisse 2010. aasta kuue kuuga 7,8 mln liitrit 84 mln krooni eest ning suurem osa nendest toodetest osteti Soomest (46% impordikogusest). Teiste riikide osatähtsus oli oluliselt väiksem, nii moodustas teisel positsioonil olnud Hollandi toodang 14% antud jookide impordist, kusjuures kogused olid 41% väiksemad kui aasta tagasi. Seevastu Prantsusmaalt olid sisetoodud kogused 5,4 korda suuremad kui aasta tagasi ning hõlmasid 8% lahjade segatud piiritusjookide impordist. Peaaegu sama suur osakaal (7%) oli ka Leedu valmistatud jookidel, samal ajal sealt sisseostetud mahud kahanesid aastaga 57%. Ülejäänud riikide summaarne osakaal lahjade segatud piiritusjookide sisseveeos oli 25%.

Kääritatud jooke imporditi Eestisse 2010. aasta I poolaastal 5,1 mln liitrit 57,5 mln krooni eest. Sellest siidreid oli 2,1 mln liitrit, ostukäibega 26,5 mln krooni. Kääritatud jookide impordikäive suurenes vaid 1,7% mullusega võrreldes ja impordikogus peaaegu viiendiku võrra. Ligi pool (48%) kääritatud jookide mahulisest impordist pärines Soomest ning kogus oli 12% suurem 2009. aasta I poolaastaga võrreldes. Tähtsuset teiseks importriigiks oli Leedu, sealt sisseveetud kogused peaaegu kolmekordistusid, hõlmates 25% kääritatud jookide impordimahust. Rootsist sisseveetud kääritatud alkohoolsete jookide kogused veidi vähenesid (-4,4%), moodustades 9% kogu tootegrupi impordikogusest. Väiksemad olid ka Läti toodetud lahjade alkohoolsete jookide impordimahud (-8,6%) ning need kogused katsid 5% antud jookide impordist. Teiste riikide impordi osakaalud jäid all 5%.

Tabel 28

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhiimport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa/'09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Soome	3 093	3 569	15,4	32	46
Holland	1 874	1 111	-40,7	20	14
Prantsusmaa	113	612	5,4 korda	1	8
Leedu	1 270	541	-57,4	13	7
Mehhiko	209	360	72,5	2	5
Läti	933	273	-70,8	10	3
Teised	2 071	1 296	-37,4	22	17
Kokku	9 563	7 762	-18,8	100	100

Allikas: SA

Tabel 29

Kääritatud jookide koguseline põhiimport riigiti 2008-2009. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa / '09 I pa, %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Soome	2 167	2 432	12,2	51	48
Leedu	461	1 276	2,8 korda	11	25
Rootsi	466	445	-4,4	11	9
Läti	274	251	-8,6	6	5
Saksamaa	227	226	-0,4	5	4
Teised	701	464	-33,9	16	9
Kokku	4 296	5 094	18,6	100	100

Allikas: SA

Hinnad

Vaatamata 2010. aasta alguses toimunud aktsiisimäärade ja eelmise aasta suvel toimunud käibemaksu tõusule ei ole kodumaise **siidri** hindades suuri muutusi toimunud. Eestis tervikuna kallines 1,5-liitrisel plastpudelis siider kauplustes keskmiselt 1,2%, Tallinnas oli hinnatõus veidi kiirem (+2%) 2009. aasta II kvartaliga võrreldes. Viimase aasta jooksul toimunud maksumäärade tõusu tõttu oleks olnud põhjendatud siidrite 2,6%-line hinnatõus, kuid vähese nõudluse tingimustes on ettevõtted oma siidrite marginaale vähendanud ning hinnatõus on olnud oluliselt tagasihoidlikum.

III kvartalis püsisid hinnad enam-vähem II kvartali tasemel, vähenedes vaid 1,3% ja seda nii Eestis tervikuna kui pealinnas.

Tabel 30

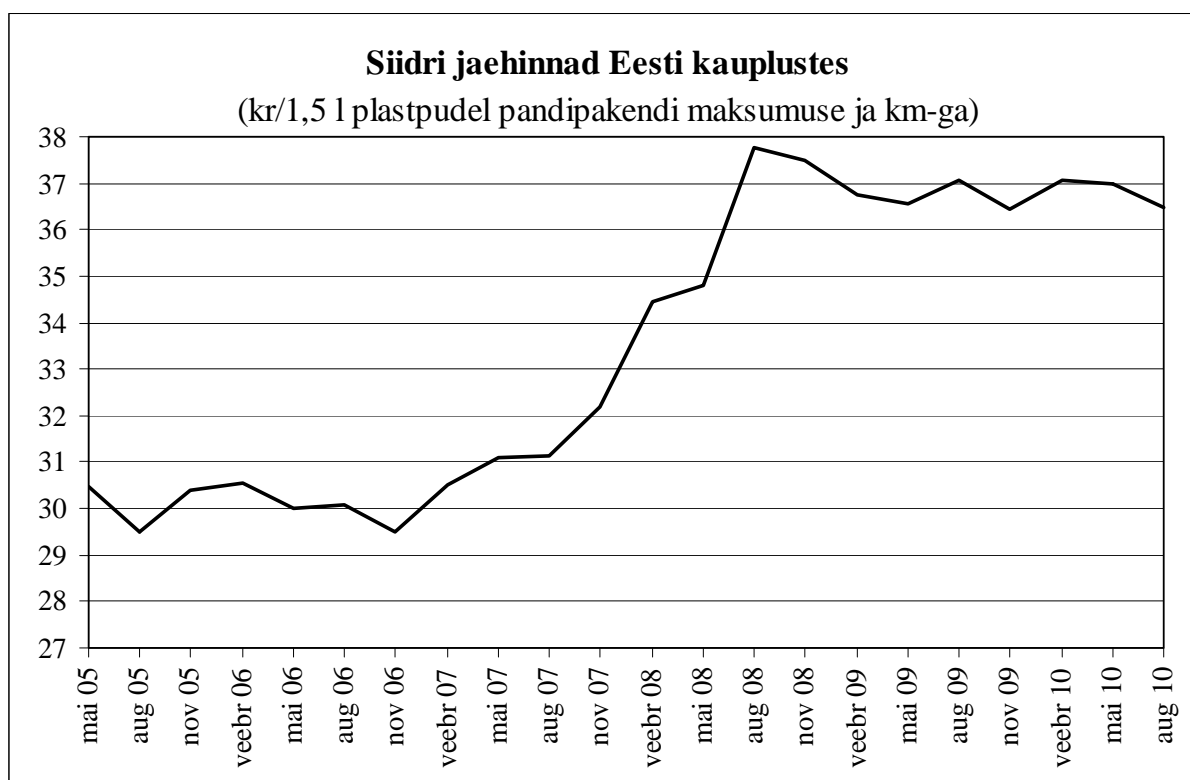
Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kr)

	Mai 2009	Nov. 2009	Veebr. 2010	Mai 2010	Muutus mai 10/ mai 09, %	Aug. 2010
Siider*						
Eestis keskmiselt	36.55	36.43	37.06	36.97	1,2	36.47
Tallinnas keskmiselt	36.67	36.60	37.07	37.40	2,0	36.90
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	40.01	43.05	43.50	44.69	11,7	45.97
Tallinnas keskmiselt	39.12	43.24	42.70	46.03	17,7	46.65

* 1,5-liitrisel plastpudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga

** 0,5-liitrisel klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

Allikas EKI

Kodumaiste **marjaveinide** Eesti keskmine jaehindade kasv oli 2010. aasta II kvartalis (eelmise aasta sama perioodiga võrreldes) kiirem kui teistel alkoholsetel jookidel. Eestis tervikuna kallinesid antud tooted 12% ning Tallinnas tõusid hinnad veelgi kiiremini (+18%). Kuna marjaveinide aktsiisimäär 2010. aastal ei suurenenud ja eelmisel aastal toimunud käibemaksu määra tõus peaaegu ei mõjutanud marjaveinide hinda (hind kasvas vaid 0,2%), võib järeldada, et antud jookide hinnatõus oli ettevõtete poolne hinnalisa.

Jooksva aasta III kvartalis jätkus kodumaiste marjaveinide kallinemine, Eestis tõusid keskmiselt nende hinnad II kvartaliga võrreldes 2,9%, Tallinnas 1,35%.

Tabel 31

Siidri ja marjaveini aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
Ainult aktsiis		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	6.77	7.45
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	5.20	5.20
Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	8.12	8.94
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	6.24	6.24

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Tootmine

Alates 2008. aasta teisest poolaastast rektifitseeritud etanooli (piirituste) tootmine Eestis lõpetati. Endised piiritusetehased said uued omanikud, kes on teatanud tootmise taaskäivitamisest.

Väliskaubandus

Seoses sellega, et piirituse tootmine puudus, eksporditi seda toodet 2010. aasta I poolaastal vaid 5,8 tuh liitrit 145 tuh krooni eest.

Piiritust importiti käesoleva aasta I poolaastal Eestisse 1 335 tuh liitrit 14,5 mln krooni eest. Impordikäive vähenes aastaga 28%, languse põhjuseks olid nii 14% madalamad impordihinnad, kui ka impordikogused, mis vähenesid aastaga 16% võrra. Soome oli jätkuvalt suurimaks importpiirituse päritoluriigiks, sealt sisseostetud kogused moodustasid 46% piirituse mahulisest impordist (aasta tagasi 40%), samas olid need 3% väiksemad 2009. aasta sama perioodiga võrreldes. Leedust sisseveetud piirituse kogus suurenes 20 korda ning hõlmas 34% kogu piirituse impordimahust. Lisaks veeti piiritust Eestisse veel Slovakiast (14%) ja Lätist (6%).

Tabel 32

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	2008 I pa	2009* I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa +/- %
Eksport	13.75	...	25.22	11,4	...	0,1	...
Import	13.81	12.71	10.88	26,6	20,2	14,5	-28,1

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 33

Rektifitseeritud etanooli toodang, põhieksporti ja -impordi kogused I poolaastal 2008-2010 (tuh liitrit)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa/'09 I pa +/- %
Toodang	1 551
Eksport	829	...	5,8	...
Import	1 924	1 589	1 335	-16,0

Allikas: SA

Tabel 34

Rektifitseeritud etanooli koguseline põhiimport riigiti 2009-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa / '09 I pa +/- %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Soome	637	616	-3,3	40	46
Leedu	23	453	20 korda	1	34
Slovakkia	312	185	-40,9	20	14
Läti	275	81	-70,6	17	6
Teised	342	0	-100,0	22	0
Kokku	1 589	1 335	-16,0	100	100

Allikas: SA

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna neid jooke Eestis ei toodeta, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse andmed.

Viinamarjavein

SA andmetel eksporditi käesoleva aasta kuue kuuga viinamarjaveine 2,0 mln liitrit peaaegu 94 mln krooni eest ning importiti 9,6 mln liitrit 340 mln krooni eest. Kuna Eestis viinamarjaveine ei toodeta, siis võib eeltoodud ekspordimahtusid nimetada Eestit läbinud transiitveoks. Osa veinide impordist ja ekspordist teostasid Eesti firmad, osa tõenäoliselt välisfirmad. Viinamarjaveini ekspordi sihtriikide seas, oli tähtsamaks Soome (osakaal 30%), Venemaa hõlmas 28% veini koguekspordist, kolmandal kohal oli Läti, kuhu müüdi 24% viinamarjaveinide ekspordikogusest.

Tabel 35

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2010

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa *	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa +/- %
Ekspord	50.46	59.33	47.61	80,4	103,1	93,7	-9,1
Import	37.92	38.33	35.30	314,0	318,5	340,1	6,8

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 36

Viinamarjaveini põhieksporti ja -impordi kogused I poolaastal 2008-2010 (tuh liitrites)

	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa +/- %
Ekspord	1 592	1 738	1 969	13,3
Import	8 281	8 309	9 633	15,9

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Kui Eestisse sisseveetud viinamarjaveini kogusest maha arvata eksporditud maht, siis võib öelda, et Eesti turule jäi kogu imporditud veinikogusest 2010. aasta I poolaastal 7,7 mln liitrit (aasta tagasi 6,6 mln liitrit). Viinamarjaveine importiti Eestisse 2010. aasta I poolaastal 44 riigist. Hispaania oli jätkuvalt tähtsaimaks importveini päritoluriigiks, kust sisseveetud kogused hõlmasid 22% veini kogumportidest. Pingereas teine oli Tšiili, kelle toodang moodustas 15% sisseostetud veini kogusest. Prantsusmaalt pärinevad veinid hõlmasid 12% viinamarjaveinide impordikogusest ning Itaalia veinid moodustasid sellest 10%.

Tabel 37

Viinamarjaveini koguseline põhiimport riigiti 2009.-2010. aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa / '09 I pa, +/- %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Hispaania	1 891	2 104	11,3	23	22
Tšiili	1 159	1 464	26,4	14	15
Prantsusmaa	1 112	1 199	7,9	13	12
Itaalia	695	971	39,8	8	10
Lõuna-Aafrika	453	587	29,5	5	6
Vabariik	520	495	-4,9	6	5
Ungari	552	451	-18,4	7	5
Rumeenia	131	386	2,9 korda	2	4
Teised	1 796	1 976	10,1	22	21
Kokku	8 309	9 633	15,9	100	100

Allikas: SA

Vermut

Vermutit eksporditi SA andmetel 2010. aasta kuue kuuga Eestist 39 tuh liitrit 942 tuh krooni eest ja imporditi Eestisse 289 tuh liitrit 10 mln krooni eest. Nagu varemgi, ületas impordikäive oluliselt ekspordikäivet (peaaegu 11 korda).

Tabel 38

Vermuti rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad I poolaastal 2008-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2008 I pa	2009 I pa *	2010 I pa	2008 I pa	2009 I pa	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa +/- %
Ekspord	25.05	24.50	24.31	0,5	1,2	0,9	-22,6
Import	39.90	31.98	34.73	11,6	7,1	10,0	42,1

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 39

Vermuti põhieksporti ja -impordi kogused
2008-2010 (tuh liitrites)

	2008 I pa	2009 I pa*	2010 I pa	Muutus '10 I pa / '09 I pa +/- %
Ekspord	20	50	39	-22,1
Import	291	221	289	30,8

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 40

Vermuti koguseline põhiimport riigiti 2009.-2010.aasta I poolaastal

	1000 liitrit		Muutus '10 I pa/'09 I pa, +/- %	Osakaal, %	
	2009 I pa	2010 I pa		2009 I pa	2010 I pa
Itaalia	103	142	36,2	47	49
Hispaania	49	54	10,1	22	19
Saksamaa	17	36	2 korda	8	12
Poola	...	25	...	0	9
Teised	52	32	-37,5	23	11
Kokku	221	289	30,8	100	100

Allikas: SA

Vermuti sisseveokogused suurenesid kõigist olulisematest impordiriikidest. Endiselt toodi vermutit kõige rohkem Eestisse Itaaliast ning sealt ostetud kogused moodustasid 49% selle toote koguimportist. Teisel kohal püsisid Hispaanias toodetud vermutid, mis moodustasid 19% vermutite mahulisest importist. Saksamaalt ostetud vermuti kogused olid kaks korda mullusest suuremad ning riigi osakaal vermutiimportis ulatus 2010. aasta I poolaastal 12%-ni. Ülejäänud riikide osatähtsus oli alla 10%.

KOKKUVÕTE

EKI andmetel oli 2010. aasta I poolaastal kangete alkoholsete jookide **tootmine** Eestis väiksem kui eelmise aasta samal perioodil. See on peamiselt seotud enne aktsiisimäärade tõusu 2009. aasta lõpus ette toodetud viina kogustega (ca 0,9 mln liitrit), mis mõjutasid I kvartali tootmist. Lahjad alkohoolsed joogid olid teiseks tootegrupiks, mille tootmine vähenes ja seda segatud piiritusjookide väiksema tootmismahu tõttu. Eelmisel aastal muudeti lahjade alkoholsete jookide tootmise tehnoloogiat ning suurem osa piirituse baasil valmistatavatest lahjadest jookidest asendati kääritatud naturaalsest veinidest valmistatavate jookidega. Uue tehnoloogia tõttu suurenes ka puuvilja- ja marjaveini tootmine Eestis 2,3 korda eelmise aasta I poolaastaga võrreldes.

Alkoholsete jookide **väliskaubanduse** bilanss oli analüüsitaval perioodil jätkuvalt negatiivne. Alkoholsete jooke eksporditi 685 mln krooni eest ning imporditi 1,1 mld krooni eest. Suurenenud on kõikide jookide väljamüüdud kogused. Samal ajal kahanesid **Eesti tootjate** ekspordimahud, kuid elavnes taas alkoholsete jookide transiitvedu läbi Eesti.

Alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks tõusis 2010. aasta II kvartalis 4% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. EKI hinnavaatluste andmetel 2009. aasta suvel toimunud käibemaksu ja 2010. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud 10% kõrgemad aktsiisimäärad alkoholsete jookide hindadesse kogu ulatuses edasi ei kandunud. Mõnedes tootegruppides vähendasid väiksema nõudluse tingimustes ettevõtted oma marginaale ning hinnatõus jäi maksutõusu mõjust väiksemaks. Õlle puhul odavnes tööstuses kasutatav tooraine, mis samuti võimaldas hindu tõsta maksutõusudest vähem. Enim mõjutas viimane aktsiisitõus ja sellega seotud suurem käibemaks kangete alkoholsete jookide hindu. Teiste jookide hinnad püsisid enam-vähem eelmise aasta tasemel. Kõige rohkem kallinesid puuvilja- ja marjaveinid, mille puhul kõrgemaid aktsiisimäärasid ei rakendatud.

Alkoholiaktsiisi laekus riigieelarvesse 2010. aasta kuue kuuga 1,2 mld krooni ehk 5,1% rohkem kui aasta tagasi. Käesoleva aasta kaheksa kuuga laekus alkoholiaktsiisi kokku 1,7 mld krooni, mida on 3,9% rohkem kui eelmise aasta samal perioodil.